

MRF 2025.66

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 4. marts 2025, j.nr. 20/03839, 20/03845, 20/05679 og 20/13120

Ophævet Randers Kommunes påbud til tre lodsejere efter vandløbslovens §§ 54 og 59 a om retablering af strækning af det kommunale grænsevandløb Fårbæk, da lodsejerne ikke var rette påbudsadressater for de anførte ulovlige ændringer i vandløbet, som var foretaget af bredejere på strækning beliggende i Mariagerfjord Kommune.

Sagen drejede sig om en delstrækning af Fårbæk, som er et offentligt vandløb omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og et vandløbsregulativ fra 1996, hvorefter den berørte strækning skal henligge i naturtilstand og uden krav til skikkelse og vandføringsevne. Delstrækningen på 291 meter er beliggende i både Randers Kommune og Mariagerfjord Kommune og omfatter rørunderføringens udløb ved hovedvejen og videre nedstrøms via ejendomme tilhørende klager 1, klager 2, klager 3 og E (klager 4). I 2018 konstaterede Randers Kommune, at E havde foretaget regulering af vandløbet i form af opgravning af grus og sten og udvidelse af brinkerne, hvilket omfattede en strækning i Randers Kommune og en strækning i Mariagerfjord Kommune. Randers Kommune meddelte i januar 2019 påbud til E om at retablere tilstanden efter naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5, og vandløbslovens § 54. E påklagede påbuddene til Miljø- og Fødevareklagenævnet og gjorde gældende, at E alene havde vedligeholdt vandløbene, som kommunen ikke havde vedligeholdt. Klagenævnet ophævede i afgørelse af 10. juli 2019 (j.nr. 19/01591) påbuddet med den begrundelse, at da E ”ikke er ejer eller bruger af [matrikel 2, matrikel 3 og matrikel 4], kan klager ikke påbydes at lovliggøre forholdet på disse matrikler. [...] Randers Kommune skal, ved en fornyet behandling af sagen, tage stilling til på hvilke matrikler, der er sket en oprensning, idet ejerne og eventuelle brugere af matriklerne er rette påbudsadressat(er). [...] Randers Kommune alene er vandløbsmyndighed indenfor kommunegrænsen [og har derfor] ikke har haft kompetence til at udstede et påbud til klager, idet klagers ejendom [...] er beliggende i Mariagerfjord Kommune”. Efter hjemvisning meddelte Randers Kommune i februar 2020 nyt påbud om retablering efter vandløbslovens § 54 til tre bredejere (klager 1, 2 og 3) beliggende på strækningen i Randers Kommune, mens Mariagerfjord Kommune meddelte påbud til E. Påbuddene blev påklaget af klager 1, klager 2, klager 3 og E, hvor de tre førstnævnte gjorde gældende, at de ikke var rette påbudsadressater, mens E oplyste at være

ansvarlig for opgravningen i vandløbet. E afviste, at der var sket skade på vandløbet og gjorde bl.a. gældende, at det gældende vandløbsregulativ for Fårbæk ikke regulerer vandløbets skikkelse eller vandføringsevne, hvorfor det ikke er muligt at stille krav om retablering til bestemte dimensioner, og der kan være tvivl om lovligheden af regulativet, jf. FOB 2001.248. Randers Kommune bemærkede hertil, at E ikke er bosiddende i Randers Kommune, hvorfor kommunen ikke kan påbyde E at retablere Fårbæk, men at Mariagerfjord Kommune havde meddelt et tilsvarende påbud til E, der ikke var påklaget. I forhold til regulativet om naturvandløb henviste Randers Kommune til, at kommunen havde fulgt Miljøstyrelsens anbefalinger, at kommunerne efter ombudsmandens udtalelse havde ændret en del regulativer, men at ikke alle kommuner er færdige med at bringe regulativerne i overensstemmelse med Miljøstyrelsens ændrede anbefaling, at kommunen havde anvendt dimensioner fra 1972-regulativet, og at der ikke var påbudt at retablere mere end opmålt i 2016. Miljø- og Fødevareklagenævnet (formanden) lagde til grund, at efter vandløbslovens § 54 kan vandløbsmyndigheden meddele påbud om genoprettelse, hvis vandløb beskadiges, og at det af lovens § 59 a følger, at det påhviler den til enhver tid værende ejer eller bruger af en ejendom at berigtige et ulovligt forhold, hvilket efter forarbejderne til § 59 a ”har karakter af et subsidiært ansvarsgrundlag, hvorefter grundejere er ansvarlige for at berigtige ulovlige forhold, medmindre der er en anden ansvarlig, som kan identificeres”. Nævnet fandt på denne baggrund, at påbud ikke kunne meddeles til klager 1, 2 og 3, men at rette påbudsadressat var E. Da Mariagerfjord Kommunes påbud til E ikke var påklaget, kunne nævnet ikke tage stilling til dette påbud. På denne baggrund ophævede nævnet det af Randers Kommune meddelte påbud, idet nævnet bemærkede, at den omstændighed, at en vandløbsstrækning er udlagt til naturvandløb i et regulativ ikke i sig selv kan medføre, at der ikke kan meddeles påbud om retablering som følge af ulovlig regulering.

Kommentar: Mens klagenævnets ophævelse af Randers Kommunes påbud må tiltrædes, giver nævnets begrundelse anledning til bemærkninger om rette påbudsadressat. Selve afgørelsen er en klar underkendelse af klagenævnets afgørelse fra juli 2019, hvor nævnet modsat antog, at bredejerne skulle meddeles påbud, selv om bredejerne ikke havde noget at gøre med den af E gennemførte opgravning/vedligeholdelse af vandløbet. Hvis der forelå et ulovligt forhold, var det således oplagt, at E var rette påbudsadressat. Selv om det er korrekt, at det i forarbejderne til vandløbslovens § 59 a blev anført, at der efter vandløbslovens § 59 a gælder et subsidiært grundejeransvar, beror udsagnet på en retsvildfarelse hos koncipisten af lovbemærkningerne, og der er da heller ikke eksempler i praksis på, at grundejer har hæftet for ukendte gerningsmænd, ligesom der ikke er eksempler på, at dette skulle gælde for overtrædelser af naturbeskyttelsesloven. Hertil kommer, at det øjensynlige grundejeransvar efter § 59 a strider mod den tidligere forståelse af pligtssubjektet for lovliggørelsespligten efter vandløbsloven. I håndhævelsesbetænkningen (nr. 981/1983), s. 104 anførtes således: ”Den almindelige bestemmelse om lovliggørelsespligt i den nye vandløbslovs § 54 fastslår ikke, hvem pligten påhviler. Baggrunden herfor er, at lovliggørelsespligten ifølge lovens øvrige bestemmelser kan påhvile andre end bredejeren”. Også dette blev oversat ved udformningen af lovbemærkningerne til § 59 a. I den foreliggende sag er der desuden det selvstændige problem, at Mariagerfjord Kommune ikke har kompetence til at påbyde E foranstaltninger i Randers Kommune, og at Randers Kommune mente, at kommunen ikke kunne påbyde E foranstaltninger, når E ikke bor i kommunen. Det sidste er ikke korrekt, da også borgere uden for en kommune kan være adressat for foranstaltninger i kommunen, hvis der er begået ulovligheder – men naturligvis forudsat, at de pågældende har den fornødne rådighed, hvilket kan give problemer i den foreliggende sag. Den praktiske konsekvens af ovenstående er, at Mariagerfjord Kommune ikke kan påbyde E foranstaltninger i Randers Kommune, der derfor for den del af strækningen, som er beliggende i Randers Kommune, må meddele et nyt påbud til E.

I relation til E's indsigelser vedrørende vandløbsregulativets manglende bestemmelser om skik-kelse og vandføringsevne kan der rejses begrundet tvivl om gyldigheden af det gældende vandløbsregulativ på baggrund af ombudsmandens udtalelse i FOB 2001.248. Dette betyder imidlertid ikke, at ikke tilladte ændringer af vandløbet er lovlige og ikke kan håndhæves af kommunen, når der bortses fra almindelig vandløbsvedligeholdelse. Noget andet er, at hvis vandløbsregulativet ikke er gyldigt, kan Miljø- og Fødevareklagenævnet næppe foretage en prøvelse af, hvilke foranstaltninger der kan påbydes, jf. i samme retning **MRF 2024.27 Mfk** og byrettens tiltrædelse af afgørelsen i **MRF 2025.44 B**, hvor nævnet og byretten afviste, at Miljø- og Fødevareklagenævnet kunne prøve omfanget af vedligeholdelsespligten, når vandløbsregulativet var ugyldigt.

Ophævelse i sag om påbud om retablering af beskyttet vandløb i Randers Kommune

Sag: 20/03839, 20/03845, 20/05679 og 20/13120

Dato: 4. marts 2025

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter vandløbslovens § 54, stk. 1, jf. § 17, jf. § 80, stk. 1.[1]

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Randers Kommunes afgørelser af 10. februar 2020 om påbud om retablering af Fårbæk på strækningen beliggende matr. nr. [Matrikelnummer1] og [Matrikelnummer2] , begge [Matrikelnummer1 og 2].

De indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet[2] og gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 6.^[3] Eventuel prøvelse af afgørelsen kan anlægges ved domstolene.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelserne er den 8. marts 2025 og 9. marts 2020 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af bredejere til Fårbæk, henholdsvis daværende ejer af matr. nr. [Matrikelnummer1] (klager 1), der er repræsenteret ved advokat, og nuværende ejer (klager 2), samt ejer af matr. nr. [Matrikelnummer2] (klager 3).

Derudover har en bredejer til Fårbæk, beliggende matr. nr. [Matrikelnummer4] i Mariagerfjord Kommune påklaget ovenstående påbudsafgørelser til lodsejere i Randers Kommunes (klager 4), der er repræsenteret ved konsulent.

Klager 1 har navnlig anført, at

- klager ikke er rette adressat for påbuddet, idet han hverken var ejer eller bruger af ejendommen på påbudstidspunktet, idet han blev taget under konkursbehandling den 18. november 2016.

Klager 2 har navnlig anført, at

- klager gør samme klagepunkter gældende som klager 4.

Klager 3 har navnlig anført, at

- de som bredejer er gjort ansvarlig for retablering af Fårbæk, selvom de ikke har noget med sagen at gøre.

Klager 4 har navnlig anført, at

- klager er ansvarlig for opgravningen af Fårbæk,
- klager ikke har gjort nogen skade på vandløbet,
- regulativet er ulovligt, hvorfor påbuddet ikke kan håndhæves, og
- Randers Kommunes opmåling af vandløbet i 2018 er fejlbehæftet.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.4.

2. Sagens oplysninger

2.1 Ejendommen og området

Sagen vedrører en offentlig delstrækning af Fårbæk fra st. 570 til st. 861 beliggende vest for Randersvej ved Fårbæk. Vandløbsstrækningen er ifølge Danmarks Miljøportal udpeget som beskyttet vandløb efter naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1.[4]

Den omhandlede delstrækning udgør omtrent 291 meter af vandløbet fra rørunderføringens udløb ved hovedvejen og videre nedstrøms via matr. nr. [Matrikelnummer1] (klager 1 og 2), [Matrikelnummer2] (klager 3) og

[Matrikelnummer3] mod syd og matr. nr. [Matrikelnummer4] (klager 4) mod nord.

Delstrækningen løber langs kommunegrænsen mellem Randers Kommune mod syd og Mariagerfjord Kommune mod nord. Randers Kommune varetager efter aftale med Mariagerfjord Kommune vedligeholdelsen af vandløbet.

Fårbæk er omfattet af "Regulativ for Fårbæk" vedtaget i oktober 1996. Det fremgår af regulativet, at den berørte delstrækning henligger i naturtilstand, og at der ikke er krav til skikkelse eller vandføringsevne.

Randers Kommune har ved afgørelsen oplyst, at Fårbæk senest er opmålt i 2016, som forberedelse til udarbejdelsen af et nyt vandløbsregulativ, og at der fra st. 570 til st. 861 er et gennemsnitligt fald på ca. 3 ‰.

2.2 Sagens forhistorie

Ved besigtigelse i august 2018 konstaterede Randers Kommune, at der var foretaget en ulovlig regulering af den omhandlede vandløbsstrækning i Fårbæk. Strækningen var uddybet ved at opgrave materiale, herunder grus og sten. Desuden var sten, grus og græstørv blevet gravet af brinkerne, og bredden af vandløbet var udvidet.

Reguleringen var foregået på vandløbsstrækningen beliggende i skel ved matr. nr. [Matrikelnummer4] i Mariagerfjord Kommune, og matr. nr. [Matrikelnummer1], [Matrikelnummer2], og [Matrikelnummer3] i Randers Kommune.

På den baggrund meddelte Randers Kommune og Mariagerfjord Kommune den 11. januar 2019, efter vandløbslovens § 54, stk. 1 og naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5, påbud om retablering af den berørte vandløbsstrækning til lodsejeren (klager 4) af matr. nr. [Matrikelnummer4] i Mariagerfjord Kommune, som havde foretaget opgravningen. Påbuddet fra Randers Kommune blev påklaget af lodsejeren til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet ophævede den 10. juli 2019 Randers Kommunes påbud.^[5] Nævnet fandt, at kommunen ikke havde kompetence til at meddele påbud til klager, idet klagers matrikel var beliggende i Mariagerfjord Kommune. Derudover fandt nævnet, at klager ikke var rette påbudsadressat for den del af vandløbsstrækningen, som klager ikke var ejer af. Nævnet lagde herved vægt på,

at vandløbslovens § 59 a fastlægger, at det påhviler den til enhver tid værende ejer eller bruger af en ejendom at berigtige et ulovligt forhold, hvorfor klager ikke kunne påbydes at lovliggøre forhold på matrikler, som denne ikke var ejer af. Kommunen skulle således ved en fornyet behandling tage stilling til på hvilke matrikler, der var sket oprensning af vandløbet, idet disse ejere og eventuelle brugere var rette påbudsadressat(er).

2.3 Den påklagede afgørelse

Randers Kommune har den 10. februar 2020 i medfør af vandløbslovens § 54, stk. 1 meddelt særskilt påbud til bredejere beliggende i Randers Kommune, om at retablere deres respektive del af den 291 meter berørte vandløbsdelstrækning af Fårbæk.

Randers Kommune har ved afgørelserne vurderet, at der er foretaget en ulovlig regulering af vandløbsstrækningen med ændring af vandløbets skikkelse og vandføringsevne. Kommunen har lagt til grund, at det er den til enhver tid værende ejer eller bruger af en ejendom, der er forpligtiget til at berigtige et ulovligt forhold efter vandløbslovens § 59 a.

Randers Kommune har på baggrund af en kontrolmåling fra december 2016 sammenlignet med en opmåling i august 2018 vurderet, at der på den berørte strækning er opgravet væsentlige mængder materiale, og at der er fjernet flere kvalitetselementer såsom marksten og trærodde. Ifølge kommunen er der ud fra opmålingerne i alt fjernet 328 m² materiale i vandløbet. Afgørelsen indeholder en nærmere redegørelse af omfanget af opgravet materiale mellem de enkelte vandløbsstationer. Det er kommunens vurdering, at hovedparten af det opgravede materiale har bestået af sten og grus.

Ved afgørelserne har Randers Kommune påbudt de pågældende lodsejere, at retablere bundkoterne til de koter, som forelå før opgravningen. Vandløbsprofilen opbygges således, at der svarer til den profil, som regulativet fra 1972 angav, altså en bundbredde på 0,7 m og et anlæg 1:1.

Til afgørelserne er vedlagt et bilag 2, hvoraf fremgår de nærmere krav til reetablering af Fårbæk. I bilaget er angivet den bundbredde, der skal reetableres til for de enkelte strækninger mellem vandløbsstationerne i et interval på mellem 50-100 cm for de konkrete strækninger.

Randers Kommune har ved afgørelserne estimeret, at der skal anvendes ca. 150 m³ grus og sten for at genskabe bundforholdene som før opgravningen. Årsagen til, at det estimerede materiale ikke stemmer med forskellen mellem de to opmålinger, skyldes at opbygning af brinken bortfalder. Retableringen skal finde sted inden 1. oktober 2020.

2.4 Klagens indhold

Klager 1 har anført, at han hverken er ejer eller bruger af ejendommen, idet han blev taget under konkursbehandling den 18. november 2016. Ifølge klager er rette adressat for påbuddet dermed alene kurator for konkursboet.

I forlængelse heraf har klager oplyst, at klager ikke har ejet eller beboet ejendommen siden konkursen. Efter konkursen har kurator overtaget den fulde rådighed over ejendommen, og klager har derfor ikke haft adgang til ejendommen siden medio november 2016. Klager har også henvist til, at kurator har fået tinglyst adkomst til ejendommen, og at denne ret blev noteret i tingbogen den 29. november 2016.

Videre har klager 1 anført, at tinglysning af ejerskab over ejendommen alene er en sikringsakt. Tinglysningen siger derfor ifølge klager ikke nødvendigvis noget om de materielle rettigheder over en ejendom. Derudover har klager anført, at det følger af konkurslovens § 29 og § 32, at ejendommen bliver omfattet af konkursboets aktivmasse fra det tidspunkt, hvor klager bliver taget under konkursbehandling. En konkurs har ifølge klager den retsvirkning, at skyldneren mister retten til at råde og disponere over sine aktiver og passiver fra afsigelsen af konkursdekretet.

Endvidere har klager 1 bemærket, at det fremgår af den af kurator for konkursboet udsendte skrivelse af 5. september 2019, at ejendommen indgår som et aktiv i bobehandlingen i forbindelse med konkursen.

Yderligere har klager 1 bemærket, at påbuddet har den konsekvens, at klager skal retablere et vandløb beliggende på en ejendom, som klager ikke har rådighed over eller adgang til.

Klager 2 har henvist til klagen fra klager 4, og har anført de samme klagepunkter og bilag.

Klager 3 har anført, at klager med påbuddet er gjort ansvarlig for en handling, som klager ikke har haft noget med at gøre, og klager blot står som tilskuer til sagen.

Klager 4 har oplyst, at han er ansvarlig for opgravningen i vandløbet, men at hverken klager eller bredejerne i Randers Kommune skal betale for retablering af Fårbæk, idet klager ikke har gjort nogen skade på vandløbet.

Videre har klager 4 påpeget, at det gældende regulativ for den berørte strækning ikke indeholder krav til skikkelse eller vandføringsevne, hvorfor regulativet er ulovligt jf. vandløbslovens § 12, stk. 1 og § 27. I den forbindelse har klager henvist til en udredning fra Miljøstyrelsen, som bekræfter, at vandløb ikke lovligt kan henligge som naturvandløb i et regulativ.

På den baggrund er det klager 4's opfattelse, at det ikke er muligt at fastslå, i hvilket omfang vandløbsstrækningen skal reguleres, fordi der ikke kan opnås tilstrækkelig klarhed om den skikkelse, der ønskes genskabt, til at der kan udstedes et påbud efter vandløbslovens § 54. I tilknytning hertil har klager henvist til en afgørelse fra Miljø- og Fødevareklagenævnet.^[6] Ifølge klager har nævnet ved afgørelsen ophævet et påbud fra Odder Kommune, hvor regulativet ikke fastsatte et skråningsanlæg for det dybeste profil, hvorfor påbuddet om retablering af den regulativmæssige profil ikke tilstrækkeligt klart kunne håndhæves, da skråningsanlægget i det nederste profil hverken var fastsat i påbuddet eller regulativet. I forlængelse heraf har klager fremhævet, at i nærværende sag mangler alle dimensioner for vandløbet.

I forlængelse heraf har klager 4 fremhævet, at det af Randers Kommunes påbud fremgår, at "bundkoterne skal etableres til de koter, der var før opgravningen". Henvielsen sker ifølge klager i mangel af mulighed for at henvise til regulativmæssig stand. Kommunen har forsøgt at tackle dette ved at henvise til, at "profilet skal opbygges således, at det svarer til det profil, som regulativet fra 1972 angav, altså med en bundbredde på 0,7 meter og et anlæg 1:1". Klager anerkender i den forbindelse, at den sidste udgave med dimensioner for vandløbet er regulativet fra 1972, men understreger, at regulativet er ophævet, og ikke længere udgør administrationsgrundlaget for vandløbet. Der findes således ikke krav til dimensioner eller vandføringsevne for vandløbet, hvorfor det ifølge klager ikke er muligt at stille krav om retablering til bestemte niveauer eller dimensioner.

Derudover har klager 4 bemærket, at opmålingen af vandløbet fra 2018 er fejlbehæftet, som følge af en forskydningsfejl. Klager har hertil vedlagt et notat fra en landinspektør og dennes kontrol af kommunens opmåling.

Forskydningsfejlen medfører ifølge klager, at mængden af opgravet materiale fremstår større end det, der efter klagers opfattelse er opgravet. Klager har påpeget, at klager kun havde en gravemaskine til rådighed i halvanden time, og ikke havde adgang til en lastbil til at køre overskydende jord væk.

2.5 Randers Kommunes bemærkninger til klagen

Randers Kommune har indledningsvis fremhævet, at klager 4 (lodsejer af matr. nr. [Matrikelnummer4] i Mariagerfjord Kommune) skriftligt har tilkendegivet, at han har gravet i vandløbet.

Dernæst har Randers Kommune anført, at kommunen ikke er rette myndighed i forhold til klager, idet klager ikke er bosiddende i kommunen. På den baggrund kan kommunen ikke påbyde klager 4 at retablere Fårbæk jf. Miljø- og Fødevarerklagenævnets tidligere afgørelse. Klager 4 er dog meddelt et påbud fra Mariagerfjord Kommune om reablering af Fårbæk.

I forhold til det af klager 1 anførte har Randers Kommune bemærket, at det ifølge vandløbslovens § 59 a er den til enhver tid værende ejer eller bruger, der skal berettige ulovlige forhold. Da klager 1 på påbudstidspunktet står som tinglyst ejer af matr. nr. [Matrikelnummer1], og da konkursboet således alene har haft råderet over ejendommen, er det kommunens umiddelbare vurdering, at påbuddet skal rettes til både klager 1 og klager 2, som rette påbudsadressater. Da vandløbsloven ikke uddyber i forhold til klager 1's situation, og praksis efter kommunens opfattelse er uklar i en sådan konkurssituation, har kommunen valgt at udstede et påbud til klager 1 som daværende ejer, og klager 2 som kurator.

Dernæst har Randers Kommune anført, at klager 4 har foretaget en regulering af vandløbet, som ifølge kommunen på grov måde har tilsidesat vandløbsloven, vandløbsregulativet samt naturbeskyttelseslovens § 3. Hertil har kommunen lagt vægt på sammensætningen af de opgravede materialer, fotodokumentation og besigtigelsesnotater. Den beregnede materialemængde indikerer ifølge kommunen ligeledes en grov regulering, som efter kommunens opfattelse er regulativets kontrolmetode uvedkommende. Efter kommunens opfattelse er det i øvrigt ikke muligt at udføre skånsom vedligeholdelse med en bred skovl i et

mindre vandløb. Det er desuden kendt, at Fårbæk er et offentligt vandløb, hvorfor det kun er kommunen eller dennes entreprenører, der må foretage vedligehold. Alligevel er der dog af klager 4 anvendt selvhjælpshandlinger. I tilknytning hertil har kommunen bemærket, at matr. nr. [Matrikelnummer4] på fotos stadigvæk ses meget vandlidende, og at klagers 4's opgravning sandsynligvis ikke har haft den ønskede effekt. Kommunen har henvist til, at matriklens jordbundsforhold er karakteriseret som eng på de høje målbordsblade, hvilket sandsynliggør, at der findes en del humus i jorden. På den baggrund må det ifølge kommunen antages, at jorden har sat sig, og ikke vil kunne anvendes i samme dyrkningsomfang som tidligere.

I forlængelse heraf har Randers Kommune påpeget, at kommunen aldrig har modtaget henvendelser om afvandingsproblemer på den pågældende strækning, hvilket også er tilfældet for Mariagerfjord Kommune.

Randers Kommune har i forhold til vandløbsregulativets lovlighed anført, at der tidligere var hjemmel i vandløbsloven til at begrænse vedligeholdelsen af offentlige vandløb til grødeskæring og fjernelse af mindre lokale sandbanker i kurver eller lign. Frem til 2001 var det desuden Miljøministeriets opfattelse, at det var muligt i vandløbsregulativer at udlægge vandløb som "naturvandløb". Regulativet for Fårbæk er vedtaget i 1997.

Folketingets ombudsmand har dog, som følge af en konkret sag, tilkendegivet at et regulativ skal indeholde en tydelig angivelse af krav til vandløbets skikkelse eller vandføringsevne. Miljøstyrelsen ændrede derfor sin anbefaling om udlægning af "naturvandløb". I forlængelse heraf har kommunen anført, at ikke alle kommuner er færdige med at bringe regulativerne i overensstemmelse med den ændrede anbefaling.

Videre har Randers Kommune bemærket, at fælles for de vandløb som har betegnelsen "naturvandløb" er, at der er tale om vandløb med meget høj miljøkvalitet. Dette beror på vandløbets store fysiske variation, typisk i form af fald, samt sten- og grusmateriale. Fårbæk er i denne kategori. Det er således regulativets intention at beskytte disse miljøkvaliteter. Den manglende præcise beskrivelse af skikkelsen eller vandføringsevnen kan ifølge kommunen på ingen måde tolkes som lempende i forhold til retablering af vandløbet. Dernæst har kommunen bemærket, at der på den pågældende strækning er et fald på ca. 3-5 ‰ – hvorved mængden af aflejret materiale af kommunen antages at have været begrænset. Det fremgår også af sammenligning mellem de to opmålinger fra hhv. 1996 og 2016 i VASP.

Randers Kommune har herefter fremhævet, at kommunen i sagen har anvendt opmålingen i 2016 samt dimensionerne for 1972-regulativet. I regulativet fra 1972 ligger bunden højere end bunden i opmålingen fra 2016 på den aktuelle strækning. Det er på den baggrund vurderet, at man ikke kan bede klager om at fylde mere materiale i, end der var i 2016. På trods af der ikke er krav om skikkelse eller vandføringsevne, er det kommunernes vurdering, at der er foretaget en kraftig og ulovlig opgravning af vandløbet. I tilknytning hertil har kommunen anført, at en sådan vurdering tilsvarende kan ske i private vandløb, hvor der heller ikke er krav om regulativ med skikkelse eller vandføringsevne. Kommunen har i den forbindelse henvist til en afgørelse fra Natur- og Miljøklagenævnet.[7] Kommunen har desuden påpeget, at det udelukkende er bredden fra 1972 regulativet, der er anvendt, og at påbuddet ikke indeholder krav om fuldstændig retablering.

Dernæst har Randers Kommune anført, at hvis det antages, at der er en 4 m forskydning af profilet, som anført af klager 4 vil en bundkote differens mellem opmålingerne kun være af minimal betydning på 1,2 cm ved et fald på 3 ‰. Det må ifølge kommunens antages at være inden for den tolerance en GPS kan måle. Det fremgår desuden ikke af klagers materiale, hvor stor betydningen af den påståede fejl er i forhold til de opgravede materiale mængder. Opmålinger fra klagers landbrugsinspektør er desuden foretaget ved at lægge opmålinger ind på nedfotograferede tværprofiler. Kommunens opmåling af Fårbæk er foretaget efter forskrifterne i en vejledning,[8] og de to vandløbsmedarbejdere, der opmålte vandløbet, har tilsammen flere års erfaring med opmåling af vandløb samt behandling af vandløbsdata. Data er efterfølgende behandlet i vandspejlsberegningsprogrammet VASP, hvor der er anvendt standard tolerance til længde samplot, når tværprofiler skal sammenlignes fra forskellige opmålinger. Kommunen har derfor stor tiltro til rigtigheden i opmålingen. Stationeringen er også foregået ud fra de fysiske elementer, der var tilstede på opmålingstidspunkterne, dvs. broer, overkørsler, dræn, rørlagte vandløb mv. for at sikre korrekt stationering. Der er anvendt samme metodik for de to opmålinger samt for regulativet fra 1972. Hvis ikke klagers landsinspektør har anvendt samme metodik, er opmålingerne efter kommunens opfattelse ikke direkte sammenlignelige – herved vil der opstå en forskydningsfejl. Det er kommunens vurdering at de 4 m ikke betyder væsentlige ændringer i de afgravede mængder, hvortil kommunen også har gjort opmærksom på, at der ikke stilles krav om fuld retablering.

Af klager 4's landinspektørs bemærkninger er det anført, at der er foretaget en afgravning mellem 2014 og 2015. Randers Kommune har dog ikke opgravet materiale fra bækken i denne periode. Ved luftfoto gennemgang, kan det ifølge kommunen ikke konstateres, at der i 2014 eller 2015 er foretaget en opgravning i Fårbæk. I 2016 kan der ifølge luftfoto gennemgang konstateres dræningsarbejde på matr. [Matrikelnummer4]. Endvidere kan der ses en mulig mindre opgravning lige nedstrøms rørudløbet ved Hovedvejen (strækningens længde ca. 20 m). På luftfotoet ses en masse kørespor fra arbejdet med at gøre marken mere tør.

Endvidere har Randers Kommune oplyst, at det er aftalt mellem de to kommuner, at det er Randers Kommune som vedligeholder og fører tilsyn med Fårbæk. Kommunen fik i 2018 vedligeholdt vandløbet af en ekstern entreprenør. Arbejdet blev udført i uge 33 i 2018. Det var dog ikke muligt at besigtige det udførte grødeskæringsarbejde på den opgravede strækning, da klager 4 opgravede vandløbet i weekenden i uge 33, og dermed inden kommunen modtog færdigmelding på grødeskæring fra entreprenøren.

2.6 Andre oplysninger i sagen

Det fremgår af sagens oplysninger, at Mariagerfjord Kommune har meddelt et påbud til klager 4 om retablering af Fårbæk på hele den omhandlede vandløbsstrækning på 291 m.

Derudover har klager 4 modtaget en orientering fra Randers Kommune vedrørende påbudsafgørelser til lodsejerne af matr. nr. [Matrikelnummer1], [Matrikelnummer3] og [Matrikelnummer2].

Det er ved klagen oplyst, at klager 4's repræsentant ikke har kunnet overskue, hvad to enslydende påbud skulle bruges til, hvorfor klager fejlagtig ikke fik påklaget Mariagerfjord Kommunes påbud om retablering stilet til klager. I tilknytning hertil har klager oplyst, at Mariagerfjord Kommune grundet den manglende klage er af den opfattelse, at påbuddet er gældende efter sin ordlyd. Det er derimod klagers opfattelse, at når det tidligere påbud fra Randers Kommune blev hjemvist til fornyet behandling af Miljø- og Fødevarerklagenævnet, så må Mariagerfjord Kommune trække sit påbud tilbage. Klager har som argument vedlagt et udsnit af en bog af Bent Christensen.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har den 19. september 2024 fremsendt et brev til klager 4 og dennes repræsentant via klageportalen, hvori nævnet har vejledt om,

at der er tale om to selvstændige afgørelser fra henholdsvis Randers og Mariagerfjord Kommune, og at klager derfor skal oprette en særskilt klage for hver afgørelse, der ønskes klaget over. Klager 4 blev i brevet meddelt en frist til oprettelse af parallel klage over påbuddet fra Mariagerfjord Kommune til den 3. oktober 2024. Det blev oplyst, at hvis klager ikke ønsker at påklage Mariagerfjord Kommunes påbud, skal klager dog ikke foretage sig noget.

Endvidere indeholdt brevet fra Miljø- og Fødevarerklagenævnet af 19. september 2024 kontaktoplysninger, hvor klager kunne rette henvendelse ved behov for teknisk support eller, hvis der opstod spørgsmål som følge af brevet. Det er desuden oplyst, at nævnet ikke med brevet har taget stilling til, om klagen er indgivet rettidigt. Nævnet vil først kunne tage stilling til, om en klage er indgivet rettidigt, hvis nævnet har modtaget en klagesag. Brevet er desuden sendt i kopi til kommunerne, og klager er vejledt om, at Mariagerfjord Kommune, såfremt der oprettes en klage, vil videresende klagen til nævnet. En kommune vil ved indgivelsen af klagen til nævnet kunne fremsende bemærkninger til klagen samt andre relevante oplysninger til sagen.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har efter fristens udløb konstateret, at klager 4 ikke har oprettet en parallel klage over Mariagerfjord Kommunes påbud.

3. Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevarerklagenævnets prøvelse

Det fremgår af § 11, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse af en afgørelse til de forhold, der er klaget over.

Det følger endvidere af § 11, stk. 2, i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse til de væsentligste forhold.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har i denne klagesag fundet anledning til at behandle om påbudsadressater i Randers Kommune efter vandløbsloven er ansvarlig for retablering af den berørte delstrækning af Fårbæk.

3.2 Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger

Det følger af vandløbslovens § 54, stk. 1, at hvis vandløb, diger, bygværker eller andre anlæg omfattet af loven beskadiges, eller der foretages foranstaltninger i strid med loven, kan vandløbsmyndigheden meddele påbud om genoprettelse af den tidligere tilstand. Vandløbsmyndigheden kan endvidere meddele påbud om manglende vedligeholdelsesarbejder.

I medfør af vandløbslovens § 59 a, påhviler det den til enhver tid værende ejer eller bruger af en ejendom at berigtige et ulovligt forhold, medmindre andet følger af lovens kap. 11.

Det følger af naturbeskyttelseslovens § 74, stk. 1, 1. pkt., at det påhviler den til enhver tid værende ejer eller bruger af en ejendom at berigtige et ulovligt forhold.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder, at lodsejere af matr. nr. [Matrikelnummer1] (klager 1 og 2) og [Matrikelnummer2] (klager 3), begge [Matrikelnummer1 og 2] beliggende i Randers Kommune ikke efter vandløbsloven er ansvarlig for retablering af den berørte delstrækning af Fårbæk.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har ved vurderingen foretaget en nærmere gennemgang af retsgrundlaget for vandløbslovens § 59 a i relation til, at klager 4 har anført, at han alene er ansvarlig for opgravningen. Nævnet har lagt vægt på, at det af forarbejderne til bestemmelsens indførelse i vandløbsloven fremgår, at grundejeransvaret - som på naturområdet - har karakter af et subsidiært ansvarsgrundlag, hvorefter grundejere er ansvarlig for at berigtige ulovlige forhold, medmindre der er en anden ansvarlig, som kan identificeres.[9] Dernæst har nævnet lagt vægt på, at klager 4 har vedkendt, at han er ansvarlig for opgravningen i vandløbet. Nævnet har også inddraget, at der ikke i sagen fremgår oplysninger, der indikerer, at lodsejere af matr. nr. [Matrikelnummer1] og [Matrikelnummer2] i Randers Kommune har et medansvar for den foretagne opgravning.

På den baggrund har Miljø- og Fødevarerklagenævnet vurderet, at lodsejere af [Matrikelnummer1] og [Matrikelnummer2] i Randers Kommune i den konkrete sag ikke er rette påbudsadressater for at foretage retablering for de berørte delstrækninger af Fårbæk. Rette adressat for et sådant påbud er efter nævnets vurdering klager 4, der har erklæret sig ansvarlig for opgravningen.

Som følge af Miljø- og Fødevareklagenævnets vurdering af, at hverken klager 1 eller klager 2 er rette påbudsadressat, har nævnet ikke fundet grundlag for at tage stilling til betydningen af de konkursretlige omstændigheder, som anført af klager 1.

På baggrund af afgørelsens resultat har Miljø- og Fødevareklagenævnet heller ikke fundet anledning til at foretage en realitetsbehandling af det nærmere indhold af påbuddet til lodsejerne i Randers Kommune.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan ud fra sagens oplysninger konstatere, at klager 4 er meddelt et tilsvarende påbud om retablering af den omhandlende vandløbsstrækning af Mariagerfjord Kommune, som ikke er påklaget. Nævnet kan på den baggrund ikke tage stilling til påbuddet meddelt til klager 4 af Mariagerfjord Kommune.

3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets øvrige bemærkninger

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at den omstændighed, at en vandløbsstrækning er udlagt til naturvandløb i et regulativ, efter nævnets vurdering ikke i sig selv kan medføre, at der ikke kan meddeles påbud om retablering som følge af en ulovlig regulering.

3.4 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Randers Kommunes afgørelser af 10. februar 2020 om påbud om retablering af Fårbæk på strækningen beliggende matr. nr. [Matrikelnummer1] og [Matrikelnummer2], begge [Matrikelnummer1 og 2].

[1] Lovbekendtgørelse nr. 1217 af 25. november 2019 om vandløb.

[2] Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

[3] Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

[4] <https://danmarksarealinformation.miljoportal.dk/>

[5] Sagsnr. 19/01591.

[6] Sagsnr. 18/08921.

[7] Sagsnr. NMK-43-00590.

[8] "Guidelines til opmåling af vandløb – På vej mod en ny standard"

[9] Lovforslag nr. 118 af 12. marts 2008, afsnit 1.2.5 "Karakteren af det eksisterende grundejer- og brugeransvar på naturområdet, som opretholdes som et subsidiært ansvar".

Lovområder:

Vandløbsloven